

Kto może ubiegać się o emeryturę pomostową?

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. nr 237, poz. 1656), zwana dalej ustawą, wprowadza nowe wykazy prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymienione odpowiednio w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy. Tym samym wzbudza wiele kontrowersji, a przez wielu, zwłaszcza przez związki zawodowe, została uznana za niesprawiedliwą społecznie. Zawetowana przez Prezydenta RP, a następnie - po odrzuceniu weta przez Sejm - przez niego podpisana, ostatecznie weszła w życie 1 stycznia 2009 r.

Osoby zatrudnione w szczególnych warunkach lub wykonujące zatrudnienie zaliczone do prac o szczególnym charakterze, ale niespełniające warunków wymaganych do przyznania wcześniejszej emerytury, mogą sprawdzić czy nabędą prawo do emerytury pomostowej.

Osoby uprawnione

Prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełni łącznie następujące warunki, określone w art. 4 ustawy:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.,
- 2) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,
- 3) przed dniem 1 stycznia 1999 r. był zatrudniony na stanowiskach i przy pracach wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43, ze zm.) albo wykonywał pracę wymienioną w wykazie rodzajów prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, stanowiącym załącznik do ustawy,
- 4) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę wymienioną w wykazie rodzajów prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, stanowiącym załącznik do ustawy,
- 5) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,
- 6) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 ze zm.), zwanej ustawą emerytalną, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Co istotne, przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (art. 12 ustawy).

UWAGA!

Warunkiem uzyskania prawa do emerytury pomostowej jest wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odmienne zasady

Dla niektórych grup ubezpieczonych, wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, przewidziano obniżenie wymagań związanych z wiekiem i szczególnym stażem pracy, od których będzie zależało nabycie prawa do emerytury pomostowej (patrz tabela). Zostały one określone w art. 5-11 ustawy.

Z tym że w niektórych wypadkach, aby uzyskać prawo do emerytury pomostowej konieczne będzie uzyskanie orzeczenia o niezdolności do wykonywania określonego rodzaju pracy.

Osoby, które po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywały pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, również mogą uzyskać prawo do świadczenia, jednakże po spełnieniu warunków określonych w art. 49 ustawy, a mianowicie, gdy:

- na dzień 1 stycznia 2009 r. posiadają wymagany w przepisach art. 4 lub art. 5-12 ustawy okres pracy w szczególnych warunkach lub okres pracy o szczególnym charakterze (odpowiednio co najmniej 15 lub 10 lat) oraz
- spełniają pozostałe warunki ustawowe, od których zależy nabycie prawa do emerytury pomostowej.

Postępowanie o ustalenie prawa do emerytury pomostowej wszczyna się na wniosek pracownika, zgłoszony bezpośrednio lub też za pośrednictwem płatnika składek (zakładu pracy) w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

Decyzję w sprawie emerytury pomostowej wydaje organ rentowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania pracownika, poza przypadkami określonymi w art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy. Od decyzji tej ubezpieczonemu przysługuje prawo wniesienia odwołania do sądu ubezpieczeń społecznych w terminie 30 dni od daty otrzymania decyzji.

W przypadku wystąpienia zbiegu prawa do emerytury pomostowej z prawem do:

- renty,
- uposażenia w stanie spoczynku,
- zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego albo
- innego świadczenia o charakterze emerytalnym lub rentowym, ustalonym na podstawie odrębnych ustaw,

przysługuje tylko jedno ze świadczeń - wyższe lub wybrane przez uprawnionego.

Obowiązki pracodawców

Płatnik składek zobowiązany jest prowadzić wykaz stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz ewidencję pracowników wykonujących te prace.

Ponadto to na pracodawcy ciąży obowiązek oceny, czy dany rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika na określonym stanowisku pracy powinien być uznany za pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Przy czym ocena ta podlega kontroli Państwowej Inspekcji Pracy.

Pracodawca, jako płatnik składek, zobowiązany jest również do wystawiania zaświadczeń potwierdzających okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przypadające przed 1 stycznia 2009 r. (art. 51 ustawy).

Rzeczpospolita 15 stycznia 2008